

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts konkurence@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

L Ē M U M S

Rīgā

Nr. 8

(Prot. Nr.27, 2.§)

2018.gada 24.maijā
Par tirgus dalībnieku apvienošanu

Lieta Nr. KL\5-4\18\2
Par SIA “Baltic Agro” un AS “TUKUMA STRAUME” apvienošanu

SATURA RĀDĪTĀJS

I	APVIENOŠANĀS DALĪBNIEMI	2
1.	SIA “Baltic Agro”	2
2.	AS “Tukuma Straume”	3
II	APVIENOŠANĀS VEIDS	3
III	KONKRĒTIE UN APVIENOŠANĀS REZULTĀTĀ IETEKMĒTIE TIRGI	3
3.	Ietekmētās preces tirgus.....	3
4.	Konkrētais ģeogrāfiskais tirgus.....	6
5.	Apvienošanās rezultātā ietekmētie tirgi	7
IV	IETEKMES UZ KONKURENCI IZVĒRTĒJUMS	7
6.	Barības tirgu (tai skaitā barības sastāvdaļu tirgus) izvērtējums	7
6.1.	Liellopu barības tirgus.....	8
6.2.	Cūku barības tirgus.....	8
6.3.	Mājputnu barības tirgus.....	10
6.4.	Barības sastāvdaļu tirgus	11
6.5.	Viedokļi.....	11
6.6.	Secinājumi par barības tirgu kopumā.....	12
7.	Graudu, minerālmēslu un augu aizsardzības līdzekļu tirgi	12

- 1 Konkurences padome (turpmāk – KP) 26.01.2018. saņēma SIA “Baltic Agro” (turpmāk – Baltic Agro) ziņojumu par apvienošanas, kurā paredzēts, ka Baltic Agro iegūst vienpersonisku kontroli pār AS “TUKUMA STRAUME” (turpmāk – TUKUMA STRAUME).
- 2 Apvienošanās dalībnieku kopējais neto apgrozījums Latvijas teritorijā pārsniedz Konkurences likuma (turpmāk KL) 15.panta otrajā daļā noteikto sliekšni 30 000 000 *euro*, kā arī vairāk nekā diviem no apvienošanās dalībniekiem apgrozījums nav bijis mazāks par 1 500 000 *euro*, līdz ar to konkrētā apvienošanās ir paziņojama KP.

I APVIENOŠANĀS DALĪBNIEMI

1. SIA “Baltic Agro”

- 3 Baltic Agro ir Latvijas komercreģistrā reģistrēta sabiedrība ar ierobežotu atbildību ar vienoto reģistrācijas Nr. 40003229974, tās juridiskā adrese: Bauskas iela 58A-13, Rīga, LV-1004. Baltic Agro galvenie darbības veidi: ķīmisko vielu vairumtirdzniecība, minerālmēslu un slāpekļa savienojumu ražošana, graudu, sēklu, neapstrādātas tabakas un lopbarības tirdzniecība, pārējā mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos, lauksaimniecības dzīvnieku barības ražošana, pesticīdu un citu agroķīmisko preparātu ražošana, citu preču mazumtirdzniecība specializētajos veikalos.
- 4 Baltic Agro dalībnieki/ īpašnieki:
 - 1) DAVA Agravis International Holding A/S, kurai pieder 100% Baltic Agro kapitāldaļu, holdinga sabiedrība, kuras darbības mērķis ir daļu turēšana un ar to saistītās darbības saistītajās sabiedrībās, kas darbojas ārvalstu lauksaimniecības tirgos;
 - 2) DAVA International Holding A/S pieder 75% DAVA Agravis International Holding A/S, holdinga sabiedrība, kuras darbības mērķis ir daļu turēšana un ar to saistīto darbību īstenošana saistītajās sabiedrībās, kas darbojas ārvalstu lauksaimniecības tirgos (Somijā, Zviedrijā, Vācijā, Igaunijā, Latvijā, Lietuvā, Polijā u.c.);
 - 3) Danish Agro A.m.b.a. pieder 83,8% DAVA International Holding A/S, darbojas lauksaimniecības tirgū, iepērkot graudus un apgādājot zemniekus Ziemeļu un Baltijas valstīs ar primārajai ražošanai nepieciešamo. Galvenie darbības veidi ir graudu iepirkšana, lopbarības, vitamīnu un zāļu tirdzniecība (cūkām, liellopiem un mājputniem), sēklu, mēslojuma un sēklu aizsardzības preparātu tirdzniecība.
- 5 Danish Agro A.m.b.a ir Danish Agro grupas mātes sabiedrība un oficiālā 100 uzņēmumu īpašnice gan Dānijā, gan citās valstīs, kas darbojas daudzās nozarēs. Visi Danish Agro grupas uzņēmumi ir saistīti ar lauksaimniecības sektoru. Danish Agro A.m.b.a ir lielākais kapitāldaļu turētājs lielākajā daļā tās meitas uzņēmumu, tai skaitā, Baltic Agro.
- 6 Ziņojumā norādīts, ka kopumā Danish Agro grupa apvieno vairākus tūkstošus fermeru un lauksaimniecības produktu ražotāju firmu, tādējādi šobrīd uzņēmums nodrošina praktiski visu lauksaimniekiem nepieciešamo produktu ražošanu, tirdzniecību, kā arī sniedz ar lauksaimniecisko ražošanu saistītus pakalpojumus. Danish Agro grupas uzņēmumi galvenokārt darbojas sešos virzienos – lauksaimniecība Dānijā, lauksaimniecība starptautiskā līmenī, lauksaimniecības biznesa atbalsta uzņēmumi, lauksaimniecības tehnika, specializēta barība, pārtikas tirgus.
- 7 Ziņojumā ir sniegta informācija par Danish Agro A.m.b.a meitas uzņēmumiem Baltijas valstīs, norādot kuriem no tiem ir apgrozījums Latvijas teritorijā:

Latvija:

- 1) Baltic Agro¹;
- 2) SIA “Vilomix Baltic” (turpmāk – Vilomix Baltic)² (specializētās barības

¹ Veic komercdarbību Latvijas Republikā.

² Veic komercdarbību Latvijas Republikā.

dzīvniekiem (papildbarība, premiksi) ražošana).

Igaunija:

- 1) AS Baltic Agro³ (preces lauksaimniekiem, graudu tirdzniecība);
- 2) AS Scanola Baltic⁴ (preces lauksaimniekiem, rapšu eļļas ražošana);
- 3) Baltic Agro Machinery OÜ (lauksaimniecības un mežsaimniecības mašīnu pārdošana un pakalpojumi);
- 4) DAVA Foods Estonia AS (putnkopība).

Lietuva: UAB Baltic Agro⁵ (lauksaimniecība starptautiskā līmenī).

2. AS “Tukuma Straume”

- 8 TUKUMA STRAUME ir Latvijas komercreģistrā reģistrēta akciju sabiedrība ar vienoto reģistrācijas Nr. 49203000577, tās juridiskā adrese: “Straume”, Tumes pagasts, Tukuma novads, LV-3139. Uzņēmuma galvenie darbības veidi: lauksaimniecības dzīvnieku barības ražošana, barības ražošana mājdzīvniekiem, graudu pirmapstrāde, glabāšana un vairumtirdzniecība, lopbarības izejvielu vairumtirdzniecība.
- 9 TUKUMA STRAUME dalībnieki (akcionāri) ir: (*).

II APVIENOŠANĀS VEIDS

- 10 KL 15.panta pirmās daļas 3.punkts nosaka, ka tirgus dalībnieku apvienošanās ir *“tāds stāvoklis, kad viena vai vairākas fiziskās personas, kurām jau ir izšķiroša ietekme pār vienu vai vairākiem tirgus dalībniekiem, vai viens vai vairāki tirgus dalībnieki iegūst (...) tiešu vai netiešu izšķirošu ietekmi pār citu tirgus dalībnieku vai citiem tirgus dalībniekiem.”*
- 11 Apvienošanās procesā iesaistītās puses 07.12.2017. ir parakstījušas TUKUMA STRAUME akciju pirkuma līgumu, saskaņā ar kuru Baltic Agro iegūs (*).
- 12 Ņemot vērā iepriekš minēto, paziņotā apvienošanās atbilst KL 15.panta pirmās daļas 3.punktā norādītajam veidam – vienam tirgus dalībniekam iegūstot izšķirošu ietekmi pār citu tirgus dalībnieku.

III KONKRĒTIE UN APVIENOŠANĀS REZULTĀTĀ IETEKMĒTIE TIRGI

- 13 Ziņojumā norādīts, ka iecerētā apvienošanās ietekmē šādus konkrētos tirgus:
 - kopējais produktīvo mājdzīvnieku barības piegādes tirgus industriālajiem klientiem Latvijas teritorijā;
 - kopējais produktīvo mājdzīvnieku barības mazumtirdzniecības tirgus Latvijas teritorijā;
 - graudu vairumtirdzniecības tirgus Baltijas (Igaunija, Latvija, Lietuva) valstu teritorijā;
 - lopbarības izejvielu vairumtirdzniecības tirgus Baltijas valstu (Igaunija, Lietuva, Latvija) teritorijā;
 - graudu pirmapstrādes pakalpojumu sniegšanas tirgus Latvijas teritorijā;
 - kopējais neproduktīvo mājdzīvnieku barības mazumtirdzniecības tirgus Latvijas teritorijā.

3. Ietekmētās preces tirgus

- 14 Ziņojumā norādīts, ka, no pieprasījuma puses raugoties, produktīvo mājdzīvnieku barības piegādes tirgu (turpmāk – barības tirgus) ir iespējams sadalīt vēl šaurāk, ņemot vērā

³ Veic komercdarbību Latvijas Republikā.

⁴ Veic komercdarbību Latvijas Republikā.

⁵ Veic komercdarbību Latvijas Republikā.

mājdzīvnieku sugu, vecumu, dzimumu un veselības stāvokli. Tā, piemēram, ir iespējams noteikt šādus atsevišķus konkrētās preces tirgus – liellopu barības tirgus, cūkām paredzētās barības tirgus, vistām paredzētās barības tirgus, kas vēl sadalās šaurākos konkrētos preces tirgos, ņemot vērā dzīvnieku vecumu, dzimumu un veselības stāvokli. Līdzīgs secinājums ir ietverts arī KP uzraudzības ziņojumā⁶. Jebkuras lopbarības veida ražošana sastāv no attiecīgo izejvielu dozēšanas, maisīšanas, varbūtējas granulēšanas un/vai ekspandēšanas un fasēšanas. No ražošanas viedokļa nepastāv kādi būtiski ierobežojumi vai šķēršļi pārorientēties no viena dzīvnieku barības veida ražošanas uz citu. Tādēļ visiem lopbarības veidiem ir augsta preču piedāvājuma aizstājamība. Ņemot vērā minēto, Ziņojuma iesniedzēju skatījumā, apvienošanās izvērtēšanai ir pietiekami konkrēto preces tirgu noteikt kā kopējo produktīvo mājdzīvnieku barības tirgu, neizdalot to šaurāk pa konkrētiem barības veidiem pēc dzīvnieku sugām un citām pazīmēm. Šāda tirgus definīcija ir izmantota arī apvienošanās lietā, kura KP lietvedībā bija 2013.gadā⁷.

- 15 Lietas izpētes ietvaros, lai definētu ietekmētos tirgus atbilstoši normatīvajam regulējumam un nozares praksei, tika izvērtēti KP, EK u.c. lēmumi un izpētīta Latvijas barības ražotāju prakse.
- 16 Lietā Nr.COMP/M.6626-DLG/Danish Agro/DanHatch ir norādīts, ka iepriekšējās lietās Eiropas Komisija (turpmāk -EK) ir apsvērusi definēt kopējo dzīvnieku barības tirgu⁸, paredzot potenciālo sadalījumu šādos segmentos⁹: pilnvērtīga barība, premiksi (ar augstu uzturvērtību), mājdzīvnieku (suņu, kaķu u.tml.) barība un zivju barība. Minētajās lietās tirgus definējums ir palicis atvērts. Citā lietā¹⁰ EK ir analizējusi iespēju segmentēt barības maisījumu tirgu šādās daļās: 1) koncentrāti, 2) startera uzturs; 3) piena aizvietotāji, 4) pilnvērtīga barība, bet atkal tirgus definīcija ir palikusi atvērta. Savukārt kādā vēlākā lietā EK¹¹ ir apsvērusi citu dzīvnieku barības tirgus sadalījumu: 1) liellopu barība, 2) barība cūkām, 3) barība vistām u.c. barības segmenti. Atkal tirgus definējums palika atvērts. Analizējot minēto informāciju, secināms, ka nav vienotas prakses barības tirgu definēšanā.
- 17 Pamatojoties uz Regulas Nr.767/2009¹² 7. panta 1. punktu, Eiropas Komisija ir izstrādājusi un pieņēmusi Komisijas 2011. gada 14. janvāra Ieteikumu Nr.2011/25/ES, ar ko izveido pamatnostādnes, lai nošķirtu barības sastāvdaļas, barības piedevas, biocīdos produktus un veterinārās zāles (turpmāk – Ieteikums Nr.2011/25/ES). Ieteikums Nr.2011/25/ES izveidots, lai atvieglotu valsts kompetento iestāžu darbu un palīdzētu ieinteresētajiem uzņēmējiem darboties sistēmā, kas nodrošina atbilstošu tiesiskās noteiktības līmeni. Regulā Nr.767/2009 ir noteikts šāds barības iedalījums:
- 1) barības maisījums - ir vismaz divu barības sastāvdaļu sajaukums, kurā ietilpst vai neietilpst barības piedevas un kurš paredzēts dzīvnieku barošanai kompleksās barības vai papildbarības veidā;
 - 2) kompleksā barība - ir barības maisījums, kura sastāvs ir pietiekams dienas devas nodrošināšanai;

⁶ KP Ziņojums par produktīvo mājdzīvnieku barības vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības tirgus, uzraudzību, pieejams: <https://www.kp.gov.lv/documents/fee2261daeba9c952924d35ae684e7003a1b7438>.

⁷ KP 11.01.2013. lēmums Nr.2 “Par DLA International Holding AS un Hankkija-Maatalous Oy apvienošanas”, pieejams: <https://www.kp.gov.lv/files/pdf/Vv2M0nYJsx.pdf>.

⁸ EK 19.02.2001. lēmums lietā Nr. COMP/M.2271 – *Cargill/Agribrands*, 8.punkts; EK 25.09.2007. lēmums lietā Nr. COMP/M.4617 – *Nutreco/BASF*, 20.punkts; EK 21.11.2009. lēmums lietā Nr. COMP/M.5558 – *Nutreco/Cargill*, 7.punkts.

⁹ EK 28.10.2002. lēmums lietā Nr. COMP/M.2956 - *CVP/PAI Europe/Provimi*, 12.punkts.

¹⁰ EK 16.11.2011. lēmums lietā Nr. COMP/M.6383 - *Cargill/Korofance*, 9.punkts.

¹¹ EK 16.03.2012. lēmums Lietā Nr. COMP/M.6468 - *Forfarmers/Hendrix*, 26.punkts.

¹² Par barības laišanu tirgū un lietošanu un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr.1831/2003, un atceļ Padomes Direktīvu 79/373/EEK, Komisijas direktīvu 80/511/EEK, Padomes Direktīvas 82/471/EEK, 83/228/EEK, 93/74/EEK un 96/25/EK un Komisijas Lēmumu 2004/217/EK.

- 3) papildbarība - ir barības maisījums, kurā ir augsts dažu vielu saturs, bet kurš sava sastāva dēļ ir pietiekams dienas devas nodrošināšanai tikai kopā ar citu barību;
 - 4) minerālbarība - ir papildbarība, kuras sastāvā ir vismaz 40% koppelnu;
 - 5) piena aizstājējbarība - ir barības maisījumi, ko sausā veidā vai pēc atšķaidīšanas ar noteiktu šķidrums daudzumu lieto jaunu dzīvnieku barošanai kā pirmpiena papildinājumu vai aizvietotāju vai jaunu dzīvnieku, piemēram, kaušanai paredzētu teļu, jēru vai kazlēnu, barošanai;
 - 6) barība, kas paredzēta īpašiem barošanas mērķiem - ir barība, kas var apmierināt īpašu uztura mērķi ar savu īpašo sastāvu vai ražošanas metodi, kas to skaidri nošķir no parastas barības. Barība, kas paredzēta īpašiem barošanas mērķiem, neietver ārstniecisko dzīvnieku barību Direktīvas 90/167/EEK izpratnē.
- 18 Lietas izpētes laikā tika iegūta informācija, ka dzīvnieku barošanai tiek izmantota pamatbarība, kas tiek sagatavota uz vietas saimniecībā, t.i., siens, zaļbarība un tamlīdzīga barība. Barības ražotāji ražo divu veidu barību: pilnvērtīgo barību – ietver sevī visu, kas ir nepieciešams dzīvnieka veselībai un tālākai attīstībai, tā tiek izmantota vistām un cūkām u.c., kam neizmanto neko citu papildus, un papildbarību, kas tiek izmantota, lai barībai pievienotu papildus sastāvdaļas, tai skaitā minerālbarību. Papildbarību izmanto kā olbaltumvielu, vitamīnu, minerālvielu avotu barības gatavošanai. Papildus minētajam vēl ir barības izejvielas, ko izmanto zemnieki barības sagatavošanai¹³.
- 19 Ziņojumā ir norādīts, ka gan Baltic Agro, gan Vilomix Baltic, gan TUKUMA STRAUME darbojas dzīvnieku barības realizācijas tirgū. Baltic Agro veic pilnvērtīgas barības, papildbarības, minerālbarības un premiksu realizāciju. Vilomix Baltic veic minerālbarības un premiksu ražošanu un realizāciju, bet TUKUMA STRAUME veic pilnvērtīgās barības un papildbarības realizāciju.
- 20 Ievērojot teikto, lietā tika izveidots šāds dzīvnieku, putnu un zivju barības tirgu iedalījums: barība liellopiem (tai skaitā: govīm, teļiem, gaļas liellopiem), cūkām, mājputniem, par katru no tirgiem analizējot barību pēc šāda apakšsadāļuma vai segmentējuma:
- pilnvērtīga barība (tai skaitā ārstnieciskā barība);
 - papildbarība;
 - minerālbarība un premiksi;
 - u.c. produkti, kas tiek izmantoti ēdināšanā, produktivitātes un veselības uzlabošanā.
- 21 Barības tirgos lietā ir apskatīta piegāde industriālajiem klientiem un mazumtirgotājiem (dīleriem), t.i., vairumtirdzniecības līmenis. Attiecībā par barības realizēšanu savā mazumtirdzniecības tīklā, šis pārdošanas veids lietā netiek vērtēts, jo apvienošanās dalībnieku darbības pārklāšanās šajā tirgū praktiski nenotiek.
- 22 Apvienošanās dalībnieku darbība pārklājas pilnvērtīgās barības tirgu segmentos cūkām un mājputniem, papildbarības liellopiem tirgus segmentā, kā arī barības sastāvdaļu tirdzniecībā. Latvijas lauksaimniecībā mazāk nozīmīgu dzīvnieku - aitu, kazu, zirgu u.c. barības tirgi lietas izpētes ietvaros netika analizēti. Savukārt mājdzīvnieku (suņu un kaķu) un zivju barības realizācijā apvienošanās dalībnieku darbība nepārklājas. Vēl kā ietekmētie tirgi lietas izpētē ir apskatīti labības (graudu) iepirkšanas tirgus, jo gan Baltic Agro, gan TUKUMA STRAUME iepērk graudus no to audzētājiem, un graudu pirmapstrādes pakalpojuma tirgus, jo gan Baltic Agro, gan TUKUMA STRAUME sniedz šo pakalpojumu citiem tirgus dalībniekiem.
- 23 Vēl lietā ir apskatīti graudu iepirkšanas tirgum vertikāli saistītie minerālmēsli un augu aizsardzības līdzekļu (turpmāk – AAL) tirgi, jo Baltic Agro slēdz ar zemniekiem līgumus par graudu audzēšanai nepieciešamo preču pārdošanu (kuru skaitā ir minerālmēsli un AAL), kur kā norēķināšanās veids par piegādātajām precēm var tikt izmantoti graudi.

¹³ KP, Baltic Agro un Vilomix Baltic 29.03.2018. sarunu protokols.

4. Konkrētais ģeogrāfiskais tirgus

- 24 Attiecībā uz konkrēto ģeogrāfisko tirgu Ziņojumā norādīts, ka visā Latvijas teritorijā lopbarības, minerālmēslu un AAL, kā arī graudu tirgus piedāvājuma un pieprasījuma tendences, administratīvās (t.i., normatīvais regulējums) un citas barjeras ir līdzīgas. Tādēļ nav pamata visus ietekmētos un konkrētos tirgus noteikt šaurāk kā Latvijas teritoriju. Turklāt, ņemot vērā to, ka tādi barības ražotāji kā AS “Dobeles Dzirnāvnieks” un SIA “LRS Mūsa” lopbarību eksportē uz Eiropas Savienības un citām valstīm, ģeogrāfisko tirgu ir iespējams noteikt arī plašāk nekā Latvijas teritorija. Jo sevišķi tas ir attiecināms uz graudu vairumtirdzniecības tirgu un lopbarības izejvielu vairumtirdzniecības tirgu, kuros novērojams augsts importa un eksporta īpatsvars. Tādēļ kopējais produktīvo mājdzīvnieku barības piegādes tirgus industriālajiem klientiem un kopējais produktīvo mājdzīvnieku barības mazumtirdzniecības tirgus un graudu pirmapstrādes pakalpojumu sniegšanas tirgus nosakāms kā Latvijas Republikas teritorija. Savukārt, lopbarības izejvielu vairumtirdzniecības tirgus nosakāms vismaz Baltijas valstu (Igaunija, Lietuva, Latvija) teritorijā.
- 25 Lietas izpētē iegūtā informācija liecina, ka daži barības tirgus segmenti - pilnvērtīgā barība un papildbarība (atgremotājiem – dzīvniekiem) - var tikt apskatīti Latvijas robežās, savukārt barības tirgus segments mājdzīvniekiem (suņiem, kaķiem u.c.), minerālbarības tirgus segments un barības sastāvdaļu tirgus būtu jāapskata plašākās robežās, jo tajos notiek būtiska divpusēja preču kustība, t.i., gan importa, gan eksporta darījumi. Taču arī šajos tirgos (segmentos) salīdzinoši lielu patēriņa apjomu nodrošina Latvijā saražotais preču apjoms, īpaši minētais fakts ir raksturīgs minerālbarības segmentam. Labības iepirkuma tirgus, graudu pirmapstrādes pakalpojuma tirgus, minerālmēslu un AAL tirgus lietā arī tiks apskatīts Latvijas teritorijas robežās.
- 26 Lietas ietvaros tika izvērtēts, vai atsevišķu barību tirgi vai to segmenti nav jāvērtē šaurākā teritorijā nekā visas valsts teritorija. KP izvērtēšanas ietvaros veica lielāko barības tirgus dalībnieku aptauju, kuras rezultātā tika iegūta informācija par barības tirgu ģeogrāfiskajām robežām:
- 1) SIA “Ulbroka”¹⁴: *“Latvija ir viena ģeogrāfiska tirgus robeža. Maksimālais attālums no ražošanas vietas līdz realizācijas vietai, lai preču realizācija būtu rentabla ir 250 km”*;
 - 2) SIA “LRS Mūsa”¹⁵ ir norādījusi, ka Latvija ir pārāk maza, lai noteiktu tirgus ģeogrāfiskās robežas;
 - 3) Baltic Agro ¹⁶: *strikti nodalīt ģeogrāfiskā tirgus robežas īsti nav iespējams. Protams, ka veiksmīga preču tirdzniecība izveidojas jau pati par sevi reģionā, kur atrodas ražotne vai noliktavas. Rentabla realizācija veidojas no vairākiem apstākļiem:*
 - *preču veida (ja tā ir barība, tad no receptes sastāva);*
 - *sastāvdaļu cenas;*
 - *piegādes attāluma (līdz 250km)”*.
 - 4) SIA “Proventus Farms Pluss”¹⁷: pilnvērtīgu barību, papildbarību, barības sastāvdaļas un barības piedevas visām minētajām dzīvnieku sugām ir rentabli realizēt visu Baltijas valstu – Latvijas, Lietuvas un Igaunijas tirgos;
 - 5) AS “Dobeles dzirnāvnieks”¹⁸: (*).
- 27 Ievērojot teikto, ka KP secina, ka lietas izpētes laikā iegūtā informācija norāda, ka nav pamata apskatīt barības tirgus un to segmentus šaurākās robežās kā Latvijas teritorija.

¹⁴ 21.02.2018. SIA “ULBROKA” vēstule Nr.2-4/09.

¹⁵ 20.02.2018. SIA “LRS Mūsa” vēstule Nr.25-1/2.

¹⁶ 23.02.2018. “Baltic Agro” vēstule.

¹⁷ 26.02.2018. SIA “Proventus Farms Pluss” vēstule Nr.036/18.

¹⁸ 12.03.2018. AS “Dobeles dzirnāvnieks” vēstule Nr.1-14-18/116.

5. Apvienošanās rezultātā ietekmētie tirgi

- 28 Saskaņā ar KL 1.panta 4.punktu “konkrētais tirgus – konkrētās preces tirgus, kas izvērtēts saistībā ar konkrēto ģeogrāfisko tirgu”. KL 1.panta 5.punkts nosaka, ka “konkrētās preces tirgus – noteiktas preces tirgus, kurā ietverts arī to preču kopums, kuras var aizstāt ar šo noteikto precī konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū, ņemot vērā pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības faktoru, preču pazīmes un lietošanas īpašības”. Savukārt KL 1.panta 3.punkts nosaka, ka “konkrētais ģeogrāfiskais tirgus ir ģeogrāfiskā teritorija, kurā konkurences apstākļi konkrētās preces tirgū ir pietiekami līdzīgi visiem šā tirgus dalībniekiem”.
- 29 Atbilstoši Ministru kabineta 29.09.2008. noteikumu Nr.800 „Kārtība, kādā iesniedz un izskata pilno un saīsināto ziņojumu par tirgus dalībnieku apvienošanos” 2.punktam apvienošanās rezultātā ietekmētais tirgus ir (1) konkrētais tirgus, kurā darbojas apvienošanās iesaistītie tirgus dalībnieki un (2) ar konkrēto tirgu, kurā darbojas viens no apvienošanās iesaistītiem tirgus dalībniekiem, vertikāli saistīts tirgus, kurā darbojas cits apvienošanās iesaistīts tirgus dalībnieks.
- 30 Pamatojoties uz Ziņojumā sniegto informāciju un KP veikto analīzi, ir secināms, ka apvienošanās dalībnieku darbība pārklājas:
- 1) papildbarības liellopiem tirgus segmentā Latvijas teritorijā;
 - 2) pilnvērtīgās barības cūkām tirgus segmentā Latvijas teritorijā;
 - 3) pilnvērtīgās barības mājputniem tirgus segmentā Latvijas teritorijā,
 - 4) barības sastāvdaļu tirgū, kurš lietā tiek apskatīts plašākās robežās nekā Latvijas teritorijā;
 - 5) labības (graudu) iepirkšanas tirgū Latvijas teritorijā;
 - 6) graudu pirmapstrādes pakalpojuma tirgū Latvijas teritorijā.
- 31 Vertikāli saistītie tirgi:
- 1) minerālmēslu tirgus Latvijas teritorijā;
 - 2) AAL tirgus Latvijas teritorijā.
- 32 Tā kā apvienošanās rezultātā nerodas nelabvēlīga ietekme uz konkurenci, tad tirgus definējums atbilstoši KL 1.panta noteikumiem ir atstāts atklāts (secinājums ir pamatots ar izvērtējumu, kas ir iekļauts tālākajā lēmuma tekstā).

IV IETEKMES UZ KONKURENCI IZVĒRTĒJUMS

- 33 Konkurences riski, kas var rasties apvienošanās sakarā:
- 1) horizontālā koncentrācija:
koncentrācija var radīt konkurences problēmas pilnvērtīgās barības cūkām segmentā dēļ salīdzinoši augstās tirgus daļas. Pārējos barības tirgos, apvienošanās dalībnieku darbības pārklāšanās ietekme ir nebūtiska, jo tirgos (to segmentos) darbojas uzņēmumi, kuru tirgus daļas ir lielākas vai līdzīgas ar apvienotā tirgus dalībnieka tirgus daļai;
 - 2) apvienošanās vertikālā ietekme:
Baltic Agro, izmantojot savas pozīcijas minerālmēslu AAL un graudu iepirkuma tirgos, kur tas ir viens no vadošajiem tirgus dalībniekiem, izmantojot minerālmēslu un AAL pārdošanas noteikumus, var apgrūtināt savu konkurentu barības ražošanā pieeju graudu iepirkuma tirgum.

6. Barības tirgu (tai skaitā barības sastāvdaļu tirgus) izvērtējums

- 34 Ziņojumā ir norādīts, ka Baltic Agro tirgus daļa kopējā produktīvo mājdzīvnieku barības piegādes tirgū industriālajiem klientiem laika periodā no 2014. līdz 2016. gadam (rēķinot pēc apjoma tonnās) bija: 2014. gadā - (*) [5-10]%, 2015. gadā – (*) [10-20]%, bet 2016. gadā – (*) [10-20]%. Savukārt otram apvienošanās dalībniekam – TUKUMA STRAUME – tirgus daļa minētajā laika periodā bija vidēji (*) [1-5]%. Tādējādi pirmšķietami apvienošanās dalībnieku darbības pārklāšanās nevarētu izraisīt būtisku konkurences samazināšanos produktīvo mājdzīvnieku barības piegādes tirgū industriālajiem klientiem. Tomēr, tā kā apvienošanās

rezultātā apvienojas divi salīdzinoši nozīmīgi Latvijas barības ražošanas uzņēmumi, tika nolemts izvērtēt konkurences apstākļus svarīgākajos barības tirgos pēc šī lēmuma 20. punktā norādītā segmentējuma. Tādējādi atšķirībā no iepriekš veiktās izpētes¹⁹ šajā lietā barības tirgi tika apskatīti detalizētāk, lai sākotnēji izvērtētu konkurences apstākļus lietā identificētajos tirgos (to segmentos), un tad izdarītu secinājumus par konkurences apstākļiem attiecīgajā barības tirgū kopumā.

- 35 Lietas izpētē iegūta informācija liecina, ka 2017. gadā, vērtējot pēc kopējā visu barības veidu realizētā barības apjoma (tonnās), lielākais tirgus dalībnieks ir AS “Dobeles dzirnavnieks”, bet apvienošanās dalībnieku realizētais barības apjoms ir mazāks. Trešais lielākais barības ražotājs ir SIA “LRS Mūsa” (ja apskata apvienošanās dalībniekus kā atsevišķus uzņēmumus, tad SIA “LRS Mūsa” bija otrs lielākais uzņēmums pēc pārdošanas apjoma), kuras pārdošanas apjoms 2017. gadā, salīdzinot ar 2016. gadu, ir būtiski pieaudzis (gan pēc apjoma, gan pēc apgrozījuma).

6.1. Liellopu barības tirgus

- 36 Izpētē iegūta informācija liecina, ka šim tirgum (piegāde industriālajiem klientiem un mazumtirgotājiem) ir raksturīgi, ka pamatbarība/rupjā lopbarība tiek sagatavota lopkopības saimniecībā uz vietas²⁰. Savukārt lopiem nepieciešamā papildbarība tiek iegādāta no barības ražotājiem/piegādātājiem. Šajā tirgū darbojas daudz tirgus dalībnieku (izpētes laikā informācija tika iegūta no 15 tirgus dalībniekiem). Lielākie tirgus dalībnieki, kas piegādā plašu barības klāstu, šajā tirgū ir AS “Dobeles dzirnavnieks”, SIA “LRS Mūsa” un apvienošanās dalībnieki Baltic Agro un TUKUMA STRAUME.
- 37 Tā kā apvienošanās dalībnieks TUKUMA STRAUME liellopiem ražo un realizē tikai papildbarību, tad apvienošanās dalībnieku darbība pārklājas šajā tirgus segmentā.
- 38 Papildbarības segmentā lielākais tirgus dalībnieks ir AS “Dobeles dzirnavnieks”, kura tirgus daļa no 2015. līdz 2017. gadam ir pieaugusi no (*) [20-30]% līdz (*) [30-40]%. Otrs lielākais dalībnieks šajā tirgus segmentā ir SIA “LRS Mūsa”, kuras tirgus daļa no 2015. līdz 2016. gadam ir samazinājusies no (*) [20-30]% līdz (*) [20-30]%. Apvienošanās dalībnieku - Baltic Agro, TUKUMA STRAUME tirgus daļas liellopu papildbarības segmentā no 2015. līdz 2017. gadam arī ir samazinājusies: Baltic Agro no (*) [10-20]% līdz (*) [10-20]%, TUKUMA STRAUME no (*) [10-20]% līdz (*) [10-20]%. Kopējā apvienošanās dalībnieku tirgus daļa liellopu papildbarības segmentā ir mazāka nekā AS “Dobeles dzirnavnieks” tirgus daļa, bet tā būs aptuveni vienā līmenī ar SIA “LRS Mūsa” tirgus daļu.
- 39 Lietas izpētē ir konstatēts, ka liellopu minerālbarības premiksu, piena aizstājēju un citu produktu, kas domāti liellopu ēdināšanai, segmentos koncentrācijas process nenotiks.
- 40 Ņemot vērā Ziņojumā ietvertu un papildus iegūto informāciju, var secināt, ka apvienošanās rezultātā liellopiem paredzētās barības tirgū nerodas un nenostiprinās dominējošais stāvoklis un nevar tikt būtiski samazināta konkurence.

6.2. Cūku barības tirgus

- 41 Šim tirgus segmentam (piegāde industriālajiem klientiem un mazumtirgotājiem, t.i., vairumtirdzniecībā) ir raksturīgs, ka lielāko daļu barības cūku audzētāji sagatavo/ražo savā saimniecībā, un tikai aptuveni 10% (maksimums 15%) tie iepērk no barības ražotājiem²¹. Lielās cūku audzēšanas saimniecības (lietas izpētes laikā iegūta informācija par 40 lielākajām

¹⁹ KP 11.01.2013. lēmums Nr.2 “Par DLA International Holding AS un Hankkija-Maatalous Oy apvienošanas”, peejams: <https://www.kp.gov.lv/files/pdf/Vv2M0nYJsx.pdf> un KP Ziņojums par produktīvo mājdzīvnieku barības vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības tirgus uzraudzību, pieejams: <https://www.kp.gov.lv/documents/fee2261dae9c952924d35ae684e7003a1b7438>.

²⁰ KP, Baltic Agro un Vilomix Baltic 29.03.2018. sarunu protokols.

²¹ Aprēķins veikts, izmantojot lietas izpētē iegūto informāciju par pārdoto pilnvērtīgās barības cūkām apjomu, cūkām nepieciešamo barības daudzumu un informāciju par cūku skaitu no Latvijas Cūku audzētāju asociācijas.

saimniecībām) barību galvenokārt sagatavo pašas. Divām no tām ir saistība ar kādu no Latvijas barības ražotājiem²².

- 42 No 38 lielākajiem Latvijas cūku audzētājiem, kas nav saistīti ar barības ražotājiem, lielākais uzņēmums, kurš neražo barību savā saimniecībā, ir SIA “UZVARA- STRAUTI” (*), vēl barību neražo SIA “Sēļi”²³ (*)²⁴. Ir mazie uzņēmumi, kuri periodiski paši ražo barību, bet periodiski - iepērk. Taču uzņēmumiem, kas paši ražo barību, ir raksturīgi, ka specifiskos barības veidus (maziem sivēniem pirmajā dzīves posmā) tie mēdz iegādāties no barības ražotājiem/piegādātājiem²⁵.
- 43 Lielo cūku audzētāju rīcībā ir salīdzinoši labas barības ražotnes, kuras var kvalitatīvi sagatavot barību, kas būtiski neatšķiras no Baltic Agro Saldus ražotnes produkcijas²⁶. Viens no iemesliem, kāpēc cūku audzētāji paši ražo barību, ir tas, ka cūku audzētājiem ir nepieciešams liels barības apjoms, jo 70 % no izmaksām cūkkopībā veido barība. Ja ārvalstīs cūku audzētāji pamatā nodarbojas tikai ar cūku audzēšanu, tad Latvijā cūkkopji cenšas barību saražot paši²⁷.
- 44 KP apvienošanās izvērtēšanas ietvaros veica lielāko pilnvērtīgās barības cūkām ražotāju un piegādātāju aptauju, kuras laikā tika iegūta informācija par šo tirgus segmentu laika periodā no 2015. līdz 2017. gadam. Izpētē iegūtā informācija apkopota tabulā Nr.1.

Tabula Nr.1

**Pilnvērtīgās barības cūkām realizētais apjoms
(piegāde industriālajiem klientiem un mazumtirgotājiem)**

Uzņēmuma nosaukums	2017.gads		2016.gads		2015.gads	
	t	%	t	%	t	%
TUKUMA STRAUME	(*)	(*) [20-30] %	(*)	(*) [20-30] %	(*)	(*) [10 -20] %
Baltic Agro	(*)	(*) [20-30] %	(*)	(*) [30-40] %	(*)	(*) [20-30] %
Apvienotais uzņēmums		(*) [40-50] %		(*) [50-60] %		(*) [30-40] %
AS “Dobeles dzirnavnieks”	(*)	(*) [20-30] %	(*)	(*) [10-20] %	(*)	(*) [40-50] %
SIA “LRS Mūsa”	(*)	(*) [10-20] %	(*)	(*) [10-20] %	(*)	(*) [10-20] %
SIA “Rīgas kombinētās lopbarības rūpnīca”	(*)	(*) [10-20] %	(*)	(*) [5-10] %	(*)	(*) [1-5] %
SIA “ULBROKA”	(*)	(*) [1-5] %	(*)	(*) [1-5] %	(*)	(*) [1-5] %
SIA “KG Latvija”	(*)	(*) [<1] %				
SIA “Baltuvel”	(*)	(*) [<1] %	(*)	(*) [<1] %	(*)	(*) [<1] %
SIA “Balteko”					(*)	(*) [<1] %
SIA “Litagra”	(*)	(*) [<1] %	(*)	(*) [<1] %	(*)	(*) [<1] %
Kopā:	(*)	100%	(*)	100%	(*)	100%

Avots: tirgus dalībnieku sniegtā informācija.

- 45 Lielākie tirgus dalībnieki, kas piegādā plašu barības klāstu, šajā tirgū ir apvienošanās dalībnieki - Baltic Agro, TUKUMA STRAUME, kā arī AS “Dobeles dzirnavnieks”. Tā kā apvienošanās dalībnieks TUKUMA STRAUME cūkām ražo un realizē tikai pilnvērtīgo barību, apvienošanās dalībnieku darbība pārklājas tikai šajā tirgus segmentā.
- 46 Pilnvērtīgās barības cūkām tirgus segmentā lielākais (pēc pārdotā barības apjoma 2017.g.)

²² Pašam ražotājam pieder cūku audzēšanas ferma vai barība tiek piegādāta saistītajam uzņēmumam.

²³ Reorganizēts 09.02.2018.

²⁴ KP un Latvijas Cūku audzētāju asociācijas 07.05.2018. SARUNU PROTOKOLS.

²⁵ Turpat.

²⁶ Turpat.

²⁷ Turpat.

tirgus dalībnieks ir TUKUMA STRAUME, kuras tirgus daļa no 2015. līdz 2017. gadam ir pieaugusi no (*) [10-20]% līdz (*) [20-30]%. Baltic Agro tirgus daļa minētajā laika periodā bijusi svārstīga, bet 2017. gadā tā bija (*) [20-30]%. Trešā lielākā tirgus dalībnieka - AS "Dobeles dzirnavnieks" tirgus daļa no 2015. līdz 2017. gadam ir samazinājusies no (*) [40-50]% līdz [20-30]%. SIA "LRS Mūsa" tirgus daļa no 2015. līdz 2017. gadam ir bijusi samērā stabila un ir svārstījusies ap (*) [10-20]%.

47 Apvienošanās dalībnieku kopējā tirgus daļa 2016. gadā bija ap (*) [50-60]%, 2017. gadā - ap (*) [40-50]%, un ir būtiski lielāka nekā nākamā lielākā tirgus dalībnieka – AS "Dobeles dzirnavnieks" tirgus daļa.

48 Attiecībā uz šo barības veidu apvienošanās dalībnieku konkurenti nav norādījuši uz riskiem, kas varētu rasties apvienošanās rezultātā. Savukārt atsevišķi barības pircēji ir norādījuši uz vispārīgu risku, ka apvienošanās var izraisīt cenu paaugstināšanos, vienlaikus norādot, ka pastāv alternatīvi barības piegādātāji. Izpētē iegūtā informācija liecina, ka citiem barības ražotājiem ir iespējams palielināt barības ražošanas apjomus.

49 Kā minēts iepriekš, pilnvērtīgo barību cūkām pamatā saražo paši lopkopji un iepirkts tiek tikai neliels apjoms. Turklāt cūku barības piegādātāju tirgus daļas var strauji mainīties, ja kāda no lielajām cūkkopības saimniecībām maina pilnvērtīgās barības piegādātāju (tirgus piegādes pusē ir iespēja izvēlēties starp vairākiem alternatīviem piegādātājiem) vai sāk ražot barību savā saimniecībā.

50 Ievērojot iepriekš minēto, lietas izpētes laikā iegūtā informācija liecina, ka apvienotais tirgus dalībnieks nevarēs darboties pilnvērtīgās cūku barības tirgus segmentā neatkarīgi no klientiem vai konkurentiem, kas norāda, ka tam nebūs tirgus varas. Līdz ar to apvienotā tirgus dalībnieka tirgus daļas pieaugums šajā segmentā nevar izraisīt būtiski negatīvu ietekmi.

51 Lietas izpētē ir konstatēts, ka papildbarības cūkām, tai skaitā minerālbarības un premiksu, piena aizstājēju un citu produktu, kas tiek izmantoti cūku ēdināšanā, produktivitātes un veselības uzlabošanā, segmentos koncentrācijas process nenotiks.

52 Ņemot vērā Ziņojumā ietvertu un papildus iegūto informāciju, KP secina, ka apvienošanās būtiski neietekmēs konkurenci cūku barības tirgū, jo apvienošanās rezultātā nenostiprināsies un/vai neveidosies apvienotā tirgus dalībnieka dominējošais stāvoklis šajā tirgū.

6.3. Mājputnu barības tirgus

53 Izpētē iegūtā informācija liecina, ka šajā tirgū (piegāde industriālajiem klientiem un mazumtirgotājiem) darbojas daudz tirgus dalībnieku (izpētes laikā informācija tika iegūta no vairāk nekā 10 tirgus dalībniekiem). Šim tirgum ir raksturīgs, ka lielākie mājputnu (vistu) audzētāji barību savam patēriņam ražo paši. Tādējādi šis tirgus ir maznozīmīgs, jo tiešā tirdzniecībā barība tiek iegādāta tikai aptuveni 5% mājputnu no kopējā Latvijā audzēto mājputnu skaita²⁸.

54 Tā kā apvienošanās dalībnieks TUKUMA STRAUME mājputniem ražo un realizē tikai pilnvērtīgo barību, tad abu apvienošanās dalībnieku darbība pārklājas šajā tirgus segmentā.

55 Pilnvērtīgās barības mājputniem segmentā lielākais tirgus dalībnieks ir AS "Dobeles dzirnavnieks", kura tirgus daļa no 2015. līdz 2017. gadam ir pieaugusi no (*) [30-40]%, līdz (*) [70-80]%. Otrs lielākais dalībnieks šajā tirgus segmentā ir SIA "Rīgas kombinētās lopbarības rūpnīca", kuras tirgus daļa no 2015. līdz 2016. gadam ir samazinājusies no (*) [50-60]%, līdz (*) [5-10]%. Apvienošanās dalībnieku - Baltic Agro, TUKUMA STRAUME tirgus daļas no 2015. līdz 2017. gadam nedaudz palielinājusies: Baltic Agro no (*) [5-10]% līdz (*) [5-10]% un TUKUMA STRAUME no (*) [1-5]% līdz (*) [1-5]%. Kopējā apvienošanās dalībnieku tirgus daļa ir būtiski zemāka nekā AS "Dobeles dzirnavnieks" tirgus daļa, un arī nedaudz zemāka nekā SIA "Rīgas kombinētā lopbarības rūpnīca" tirgus daļa.

56 Lietas izpētē ir konstatēts, ka papildbarības, minerālbarības un citu produktu, kas tiek izmantoti

²⁸ KP, Baltic Agro un Vilomix Baltic 29.03.2018. sarunu protokols.

putnu ēdināšanā, produktivitātes un veselības uzlabošanā, segmentos koncentrācijas process nenotiks.

- 57 Ņemot vērā Ziņojumā ietverto un papildus iegūto informāciju, var secināt, ka apvienošanās rezultātā mājputnu barības tirgū nerodas un nenostiprinās dominējošais stāvoklis un nevar tikt būtiski samazināta konkurence.

6.4. Barības sastāvdaļu tirgus

- 58 Baltic Agro un TUKUMA STRAUME darbība pārklājas barības sastāvdaļu tirgū. Barības sastāvdaļas ir sojas spraukumi, rapšu rauši, kviešu klijas, lopbarības raugs un citi tamlīdzīgi produkti, kurus izmanto barības sagatavošanā. Lietas izpētē iegūtā informācija liecina, ka barības sastāvdaļas Latvijas teritorijā realizē daudzi uzņēmumi. To skaitā ir gan barības ražotāji un piegādātāji, no kuriem informācija tika iegūta lietas izpētes laikā, gan uzņēmumi, kas vienlaikus ar citām precēm realizē barības sastāvdaļas. Turklāt lopkopji iegādājas barības sastāvdaļas arī no ārvalstu uzņēmumiem.
- 59 Lietas izpētē iegūtā informācija liecina, ka apvienošanās dalībnieku konkurenti realizē salīdzinoši lielu barības sastāvdaļu apjomu, turklāt tirgus ģeogrāfiskās robežas ir plašākas nekā Latvijas teritorija. Ievērojot teikto, apvienošanās rezultātā šajā tirgus segmentā nerodas būtiska koncentrācija.

6.5. Viedokļi

- 60 Apvienošanās dalībnieku konkurenti ir norādījuši uz apvienotā tirgus dalībnieka konkurētspējas pieaugumu, gan barības realizācijā - radot iespēju tiem piedāvāt klientiem izdevīgākus piegādes nosacījumus, gan barības ražošanas procesā - iepērkot barības ražošanai nepieciešamās izejvielas par zemākām cenām²⁹.
- 61 Daži no konkurentiem ir norādījuši uz risku, ka Baltic Agro ir vertikāli integrēts uzņēmums ar lieliem finanšu resursiem, kas realizē plašu zemniekiem nepieciešamo preču klāstu. Minētais ļauj Baltic Agro ilglaicīgi piesaistīt un noturēt pie sevis zemniekus, piedāvājot iegādāties graudu audzēšanai nepieciešamās preces uz kredīta un par izdevīgām cenām. Tādējādi tiek apgrūtināta konkurentu pieeja graudu iepirkuma tirgum, jo graudi nepieciešami barības ražošanai³⁰. Tika norādīts arī uz risku, ka Baltic Agro barību varētu pārdot vienotā piedāvājumā ar citām zemniekiem nepieciešamajām precēm.
- 62 Atsevišķi uzņēmumi ir norādījuši, ka pēc šīs lielo ražotāju apvienošanās nelieliem uzņēmumiem būs vēl grūtāk konkurēt tirgū un tas būs arī šķērslis jaunu uzņēmumu dibināšanai nozarē.
- 63 No apvienošanās dalībnieku klientiem saņemtas lielākoties pozitīvas vai neitrālas atbildes, tikai daži ir norādījuši, ka apvienošanās varētu ietekmēt barības tirgu. Kā iespējama risks ir norādīts uz barības cenas paaugstināšanos apvienošanās procesa rezultātā t.i., barības pircējiem ir nedrošība, ka izspiedīs citus, mazākus tirgotājus no Latvijas tirgus ar zemām cenām sākuma posmā, un vēlāk barības realizācijas cenas tiks paaugstinātas. Minerālbarības tirgotāju ir daudz, jo to tirgo arī uzņēmumi, kuri realizē veterinārmedicīniskās preces. Citādi ir ar papildbarību, jo liela nozīme ir kvalitātei, kas ne vienmēr dažiem uzņēmumiem ir atbilstoša³¹.
- 64 Attiecībā uz minerālbarības (minerālvielu) un barības sastāvdaļu tirgu apvienošanās negatīvu ietekmi un nelabvēlīgas sekas konkurencei neradīs. Latvijas tirgū pircējiem ir iespēja izvēlēties starp vairākiem piegādātājiem t.sk. no ārvalstīm³².

²⁹ 12.03.2018. AS "Dobeles dzirnavnieks" vēstule Nr.1-14-18/116 (*).

³⁰ 20.02.2018. SIA "LRS Mūsa" vēstule Nr.25-1/2.

³¹ 24.03.2018. z/s "Līvas" vēstule, 04.04.2018. SIA "Paukes" vēstule.

³² 20.03.2018. SIA "GAIŽĒNI" vēstule Nr.8.

6.6. Secinājumi par barības tirgu kopumā

- 65 Apvienošanās rezultātā apvienotais tirgus dalībnieks kopējā visu barības veidu realizācijā pietuvosies tirgus līdera AS "Dobeles dzirnavnieks" pozīcijai, taču pārdošanas apjoms AS "Dobeles dzirnavnieks" 2017.gadā bija lielāks. Vēl tirgū darbojas tādi salīdzinoši lieli tirgus dalībnieki kā SIA "LRS Mūsa", SIA "KG Latvija", kā arī vairāki nelieli uzņēmumi. Minētais liecina, ka apvienotajam tirgus dalībniekam būs samērā spēcīga konkurence.
- 66 Konstatējams, ka apvienošanās rezultātā pārklāšanās notiek liellopu papildbarības segmentā, mājputnu un cūku pilnvērtīgās barības segmentā, kā arī barības sastāvdaļu tirgū. Liellopu papildbarības, mājputnu pilnvērtīgās barības tirgus segmentos un barības sastāvdaļu tirgū apvienošanās dalībnieku darbības pārklāšanās neizraisīs negatīvu ietekmi uz konkurenci.
- 67 Vērtējot apvienotā tirgus dalībnieka tirgus daļu pilnvērtīgās cūku barības segmentā, secināms, ka tā būs lielāka nekā konkurentiem. Nākamā tirgus dalībnieka tirgus daļa ir būtiski mazāka. Koncentrācijas pieaugums pilnvērtīgās cūku barības tirgus segmentā pirmšķietami norādīja uz iespējamām konkurences riskiem. Vienlaikus nozīmīgi ņemt vērā, ka būtiskāko pilnvērtīgās barības cūkām apjomu saražo cūkkopības saimniecībās uz vietas, un daži barības ražotāji šo barības veidu ražo arī savā īpašumā esošajām cūku fermām vai saistītajiem uzņēmumiem. Tādējādi klientu atkarība no pilnvērtīgās cūku barības ražotājiem un pārdevējiem ir vērtējama kā nebūtiska, klientiem pastāvot iespējām pārslēgties gan pašiem ražot šo barību, gan pretējā virzienā, iepērkot to no ražotājiem.
- 68 Izpētē iegūtā informācija liecina, ka apvienošanās dalībnieku konkurenti nepieciešamības gadījumā var palielināt barības, t.sk. pilnvērtīgās cūku barības, ražošanas un pārdošanas apjomu, kas varētu atturēt apvienoto tirgus dalībnieku no cenu paaugstināšanas savai produkcijai. Minētais fakts varētu novērst bažas par iespējamo cenu paaugstināšanu pēc apvienošanās, kuras ir izteikuši daži apvienošanās dalībnieku klienti. Turklāt apvienošanās dalībnieku klienti ir norādījuši, ka Baltic Agro un TUKUMA STRAUME piegādātajai produkcijai ir iespējams atrast alternatīvus piegādātājus. Arī minētais apstāklis arī var atturēt apvienoto tirgus dalībnieku no barības cenu paaugstināšanas.
- 69 KP secina, ka konkurences apstākļi barības tirgū norāda uz samērā spēcīgu konkurenci, tai skaitā arī cenu konkurenci. Līdz ar to nav sagaidāma preču un pakalpojumu dažādības samazināšanās un piedāvāto līguma noteikumu pasliktināšanās klientiem. Fakts, ka apvienošanās varētu ietekmēt mazāk efektīvus konkurentus, nevar radīt negatīvu ietekmi uz konkurenci tirgū kopumā.
- 70 Pēc padziļinātas izvērtēšanas barības tirgos, KP secina, ka nevienā no tiem nerodas un nenostiprinās dominējošais stāvoklis un nevar tikt būtiski samazināta konkurence.

7. Graudu, minerālmēslu un augu aizsardzības līdzekļu tirgi

- 71 Lielākais īpatsvars BA apgrozījumā ir no graudu tirdzniecības, kam seko minerālmēsli, augu aizsardzības līdzekļi un sēklas. Barības – dzīvnieku, putnu, zivju u.c. barības (turpmāk – barība) ražošana un tirdzniecība ir mazāk svarīgs Baltic Agro darbības veids. TUKUMA STRAUME darbojas graudu iepirkšanas tirgū, bet nedarbojas minerālmēslu un AAL tirgos.
- 72 Lai izvērtētu apvienošanās darījuma vertikālo ietekmi un iegūtu informāciju par graudu tirgu, tika pieprasīta informācija no Valsts ieņēmumu dienesta Muitas pārvaldes par graudu eksportu. Minētā informācija liecina, ka Latvijas graudu tirgū ir vairāki pēc ietekmes līdzīgi tirgus dalībnieki, starp kuriem ir arī Baltic Agro.
- 73 Ziņojumā par graudu tirgu ir sniegta informācija, ka graudu vairumtirdzniecības tirgū Baltijas valstu teritorijā 2016.gadā Baltic Agro grupas uzņēmumu tirgus daļa bija ap (*) [10-15]%, bet TUKUMA STRAUME tirgus daļa bija mazāka nekā (*) [1-5]%.
- 74 Ziņojumā norādīts, ka graudu vairumtirdzniecības tirgus jāskata plašāk nekā Latvijas teritorijā. Tomēr lietā iegūtā informācija liecina, ka konkurenci graudu tirgū, ņemot vērā Baltic Agro darbības veidu, ir nepieciešamas izvērtēt tā pirmajā līmenī, kad notiek pirmais pārdošanas

darījums, t.i., kad graudus realizē graudu audzētāji Latvijas teritorijā. Tieši šajā posmā Latvijas uzņēmumi, kas iepērk graudus, konkurē. Turklāt graudu tirgum tā pirmajā līmenī ir raksturīgs, ka tajā darbojas arī uzņēmumi, kas realizē citas preces graudu ražošanas cikla nodrošināšanai zemkopjiem, par kurām pēdējie var norēķināties arī ar graudiem. Lielākie Baltic Agro konkurenti graudu iepirkšanā un graudu audzēšanai nepieciešamo preču realizācijā ir LPKS "LATRAPs", SIA "ELAGRO TRADE", SIA "Scandangra Latvia". Baltic Agro grupas uzņēmumu tirgus daļa 2016.gadā bija (*) [10-20]%, bet TUKUMA STRAUME tirgus daļa bija mazāka nekā (*) [1-5]%³³.

- 75 Lietas izpētē iegūtā informācija liecina, ka Baltic Agro grupas uzņēmumu iepirktais apjoms nav tik būtisks, un vienlaikus pievienotā TUKUMA STRAUME iepirktais graudu apjoms ir nenozīmīgs. Tāpēc abu uzņēmumu darbību pārklāšanās neietekmēs konkurences apstākļus šajā tirgū un detalizēta izpēte par šo tirgu netika veikta.
- 76 Ziņojumā vēl bija sniegta informācija par graudu pirmapstrādes tirgu (šī pakalpojuma ietvaros tiek veikta graudu kvalitātes kontrole, graudu attīrīšanu un kaltēšana). Ziņojumā iekļautā informācija liecina, ka Baltic Agro un TUKUMA STRAUME kopējā tirgus daļa šajā tirgū ir neliela, 2016.gadā tā bija ap (*) [10-15]% (rēķinot pēc apjoma tonnās)³⁴.
- 77 Tā kā apvienošanās rezultātā Baltic Agro iegūs savā īpašumā divus elevatorus: viens atrodas uzņēmuma TUKUMA STRAUME teritorijā, bet otrs Daugavpilī (iepriekš piederēja likvidētajam AS "DAUGAVPILS DZIRNAVNIKS"), tad šis tirgus arī tiks ietekmēts un notiks nenozīmīga koncentrācija. Baltic Agro jau iepriekš izmantoja šos elevatorus. Apvienošanās dalībnieku tirgus daļas ir salīdzinoši nelielas un graudu pirmapstrādes pakalpojumu Latvijas teritorijā sniedz daudzi uzņēmumi, tāpēc KP secina, ka apvienošanās dalībnieku darbības pārklāšanās neietekmēs konkurences apstākļus graudu pirmapstrādes tirgū.
- 78 Lietas izpētes laikā tika iegūta informācija, ka Baltic Agro līdzīgi kā citi tās konkurenti gan sniedz graudu pieņemšanas, pirmapstrādes un glabāšanas pakalpojumus saviem konkurentiem, gan arī pati ir šī pakalpojuma ņēmēja no saviem konkurentiem. Baltic Agro ir norādījusi, ka šādu līgumu slēgšana ir normāla prakse, jo nevienam uzņēmumam nav infrastruktūras visā Latvijā, tāpēc konkurenti savā starpā slēdz līgumus par šīs infrastruktūras izmantošanu. Baltic Agro kopumā izmanto 11 graudu elevatorus³⁵, savukārt uzņēmuma īpašumā ir graudu iepirkšanas infrastruktūra Saldū, Liepājā, Stendē un Gulbenē³⁶, bet pēc apvienošanās to papildinās infrastruktūra Tukumā un Daugavpilī.
- 79 Baltic Agro darbojas cieši saistītos tirgos un tāpēc apvienošanās ietekmes izvērtēšanā ir jāņem vērā arī fakts, ka apvienošanās pastiprina vertikālo integrāciju starp lejupējiem un augšupējiem tirgiem, kur darbojas apvienošanās dalībnieki (graudu iepirkšana un barības ražošana), kā arī biznesu konglomerāciju tirgos, kur preces ir cieši saistītas (papildinošas). Lēmuma 6.5.punktā minētais faktiski satur citu konkurentu viedokļus par to, ka varētu pastāvēt tirgus norobežošanas riski. Iespēja piedāvāt izdevīgākus nosacījumus klientiem pati par sevi ir vērtējama kā efektivitātes arguments. Jāpastāv būtiskām bažām un reālai potenciālai negatīvai ietekmei uz tirgus struktūru, efektīvo konkurenci un klientiem nākotnē. Atbilstoši Eiropas Komisijas pamatnostādņem par nehorizontālo apvienošanās novērtēšanu saskaņā ar Padomes Regulu par kontroli pār uzņēmumu koncentrāciju apvienošanās var radīt norobežošanas riskus, ja apvienošanās rezultātā faktiskajiem vai potenciālajiem konkurentiem tiek apgrūtināta vai liegta pieeja piegādēm vai tirgiem, tādējādi samazinot šo uzņēmumu spēju konkurēt³⁷. Vienlaikus,

³³ Aprēķināta izmantojot apvienošanās dalībnieku un 24.04.2017. Zemkopības ministrijas vēstulē Nr.10.1-1e/1168/2017 sniegto informāciju.

³⁴ 23.01.2018. Baltic Agro sniegtā informācija.

³⁵ KP un Baltic Agro 10.05.2018. tikšanās laikā sastādītais PROTOKOLS "Par Konkurences likuma 9.panta piektās daļas 1. un 3.punktā paredzēto procesuālo darbību veikšanu".

³⁶ Baltic Agro 07.05.2018. vēstule.

³⁷ Pamatnostādnes par nehorizontālo apvienošanās novērtēšanu saskaņā ar Padomes Regulu par kontroli pār uzņēmumu koncentrāciju (2008/C 265/07), 29.punkts.

ņemot vērā jau šajā lēmumā vērtēto informāciju par apvienošanās dalībnieku tirgus daļām un ietekmi uz tirgu, citu konkurentu pozīcijām tirgū un darbības modeli, to, ka klientiem ir iespējas izvēlēties sev izdevīgāko sadarbības partneri un modeli, t.sk., iepērkot atsevišķi minerālmēslus un citas preces, apvienošanās ne graudu iepirkšanas, ne kādā citā no tirgiem neradīs dominējošo stāvokli vai tik būtiskas priekšrocības apvienotajam uzņēmumam, kas ļautu izslēgt efektīvus konkurentus, kas jau darbojas tirgū, vai radīt būtiskas barjeras esošiem konkurentiem paplašināties un potenciāliem konkurentiem ienākt kādā no tirgiem.

80 Lietas izpētē ir iegūta informācija, ka Latvijā darbojas vairāki uzņēmumi, kuru biznesa modelis ir daļēji līdzīgs Baltic Agro darbībai, taču minētie uzņēmumi nenodarbojas ar barības ražošanu. Tie ir LPKS "Latraps", SIA "ELAGRO TRADE", SIA "Scandangra Latvia" u.c. Turklāt uzņēmumi, kuri ir lielākie Latvijā audzēto graudu eksportētāji, vienlaicīgi ir lielākie minerālmēslu un AAL tirgotāji. Baltic Agro ir viens no minētajiem uzņēmumiem.

81 Jānorāda, ka, lai norobežošana no izejmateriāliem radītu konkurentu norobežošanas risku graudu iepirkuma tirgū, apvienošanās rezultātā izveidotajam vertikāli integrētajam uzņēmumam ir jābūt ievērojamai ietekmei iepriekšējā posma tirgū³⁸ vai cieši saistītu produktu pārdošanā/iepirkšanā. Izpētē iegūtā informācija liecina, ka Baltic Agro ir viens no vairākiem uzņēmumiem AAL un minerālmēslu tirgū, kuri realizē līdzīga sortimenta preces. Jāņem vērā, ka horizontāla pārklāšanās AAL un minerālmēslu tirgos nenotiek.

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 5.punktu, 15.panta pirmās daļas 3.punktu un 16.panta otro un ceturto daļu, Konkurences padome

nolēma:

atļaut apvienošanos, kur SIA "Baltic Agro" iegūst izšķirošu ietekmi pār AS "TUKUMA STRAUME".

Saskaņā ar Konkurences likuma 8.panta otro daļu, Konkurences padomes lēmumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas.

(*) - Ierobežotas pieejamības informācija

Priekšsēdētāja p.i.

J. Račko

³⁸ Pamatnostādnes par nehorizontālo apvienošanos novērtēšanu saskaņā ar Padomes Regulu par kontroli pār uzņēmumu koncentrāciju (2008/C 265/07), 35.punkts.